

Eindadvies Rijksuniversiteit Groningen

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage van de Rijksuniversiteit Groningen van 30 juni 2016 over voornoemde prestatieafspraken van 3 november 2012 in het jaarverslag 2015.

De commissie heeft op 20 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de Rijksuniversiteit Groningen de rapportage toegelicht.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraak. In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie merkt op dat zij het voorstel voor de prestatieafspraken van de Rijksuniversiteit Groningen (hierna RUG) in 2012 heeft beoordeeld als 'zeer goed'. In 2012 heeft de RUG ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

In haar prestatieafspraken gaf de RUG te kennen verder te gaan met de samenvoeging van een aantal bacheloropleidingen tot brede opleidingen op de gebieden Letteren, Recht en Economie & Bedrijfskunde. Ook voorzag de RUG een uitbouw van de excellentietrajecten, het introduceren van e-learning en het versterken van de internationalisering. Om het studiesucces te verbeteren werd het model van de *learning communities* geïntroduceerd.

De commissie stelt vast dat de RUG veel werk heeft gemaakt van deze prestatieafspraken. Het onderwijssysteem is vernieuwd. Er zijn pilots opgezet om *learning communities* in te voeren. Deze hebben bijgedragen aan de verbetering van de studieresultaten en de tevredenheid van de studenten. Het excellentie-onderwijs is uitgebreid via het Honours College (dat een waaier van extra-curriculair honours-onderwijs aanbiedt) en het University College Groningen. Dit University College is gestart in 2014 en sluit aan bij de drie maatschappelijk thema's waarmee de RUG zich wil profileren in haar onderwijs en onderzoek.

De RUG heeft een drietal brede bachelors ontwikkeld, onder andere een opleiding Europese talen en culturen, en ze verzorgt inmiddels brede bachelors op het gebied van

Rechten en Economie. Aan internationalisering is gewerkt door een ruimer aanbod van Engelstalig onderwijs. De RUG heeft een forse financiële impuls gegeven aan haar faculteiten om de profilering van de masteropleidingen te versterken en deze te laten aansluiten bij actuele maatschappelijke thema's en het fundamentele onderzoek op de faculteiten. Daarmee beoogt de universiteit tevens aantrekkelijker te worden voor buitenlandse studenten. De RUG hanteert het model van de *Graduate School*, waarin een integratie van de researchmaster en het PhD-traject wordt gerealiseerd via '2+3'-trajecten.

De commissie constateert dat de RUG fors heeft geïnvesteerd in e-learning en deze onderwijsvorm ook inzet om het *campus-based* onderwijs te vernieuwen en te intensiveren. De negen Massive Open Online Courses (MOOCs) die zijn ontwikkeld hebben een zeer groot publiek weten te bereiken en studenten waarderen ze zeer.

Onderwijsaanbod

In de prestatieafspraken zette de RUG in op een reductie van het aantal bacheloropleidingen en het verder profileren van haar masteropleidingen.

De commissie stelt vast dat de RUG in 2015 is gestart met de Campus Fryslân (in Leeuwarden) die op termijn het onderwijsaanbod in Noord-Nederland zal versterken.

Mede door de samenvoeging van opleidingen (zie hierboven) is het aantal bacheloropleidingen van circa 60 tot een totaal van 45 teruggebracht. Daarentegen is een nieuwe opleiding Minorities & Multilingualism gestart waarmee de specialisatie Friese Taal & Cultuur blijft behouden binnen het opleidingsportfolio. De commissie constateert dat wat betreft het masteronderwijs de RUG vooral inzet op het ontwikkelen van mastertracks (specialisaties) waarmee faculteiten zich met hun onderwijsaanbod willen onderscheiden, vooral ook door de master sterker bij het onderzoek te laten aansluiten.

De RUG voorziet vanwege kansrijke ontwikkelingen op gebieden als *chemical* en *industrial engineering*, (nano)technologie, *material science* en astronomie in de komende jaren een sterke groei in het bèta-technisch onderwijs bij de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen (waarvan de naam wordt gewijzigd in *Science & Engineering*). De ambitie van de RUG om zich op drie thematische zwaartepunten (zie hieronder) te profileren vraagt naar mening van de RUG een forse impuls op het gebied van het *engineering* onderwijs.

Om haar internationaliseringsambities te realiseren heeft de RUG studentenuitwisseling binnen haar brede netwerk van partneruniversiteiten sterk gestimuleerd, mede met ondersteuning vanuit het Erasmus+-programma en het eigen beurzenprogramma voor studenten. Er kan worden vastgesteld dat de internationale instroom inmiddels fors is toegenomen. De RUG heeft ruim 15% internationale studenten en ziet het aantal *exchange* studenten in 2015 met 17% toenemen ten opzichte van 2014. Ze ondersteunt dit door haar *Language & Culture* beleid en voorziet een groter aantal Engelstalige opleidingen binnen haar aanbod. Ten slotte stelt de commissie vast dat de RUG vergaande plannen heeft ontwikkeld voor de start van een privaat gefinancierde RUG branch campus in Yantai (China) met op termijn ongeveer 10.000 studenten.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

Het onderzoek aan de RUG is in 28 onderzoeksinstituten ondergebracht. De RUG wenst zich op drie zwaartepunten te richten: *Healthy Ageing*, *Energy* en *Sustainable Society*. De prestatieafspraken van 2012 bevatte voor de RUG een aantal nadere ambities voor de versterking van het onderzoek, die de commissie hierna kort de revue laat passeren. De ambitie om als universiteit tot de top 100 van de belangrijkste internationale rankings te blijven behoren is gerealiseerd. Ook de ambitie om de erkenning te behouden van de twee toponderzoeksscholen verbonden aan de RUG (Zernike Institute of Advanced Materials; NOVA) is behaald.

De drie zwaartepunten in het onderzoek die in de prestatieafspraken en de RUG-strategie naar voren komen zijn op succesvolle wijze verankerd en verder uitgebouwd, onder meer

door de start van een aantal onderzoeksinstituten (onder andere de Energy Academy Europe en het European Research Institute for the Biology of Ageing) en een nieuw werkprogramma Sustainable Society. Binnen dit laatste thema richt de RUG zich op de onderwerpen Inclusion, Cooperation en Resilience.

De profilering op de drie thema's heeft geresulteerd in de toekenning van een groot aantal Europese (onder andere ERC, Horizon 2020) en Nederlandse (onder andere Veni, Vidi, Vici) onderzoeksubsidies en is zichtbaar in projecten waarin de RUG als coördinator optreedt. De ambitie om vier Zwaartekrachtsubsidies van NWO te verkrijgen heeft geresulteerd in het indienen van vier aanvragen (evenwel zonder succes) en de deelname in twee andere aanvragen (wel succesvol).

De facultaire onderzoeksprofilering sluit aan bij de drie thema's en wordt ondersteund door de investeringsagenda van de RUG. In haar onderzoek op het gebied van de drie maatschappelijke thema's werkt de RUG samen met universiteiten en partners/bedrijven/organisaties in binnen- en buitenland. In Nederland is dat met de noordelijke hogescholen, de Universiteit Twente en de Wageningen Universiteit; in het buitenland met leden van de Coimbra Groep en de U4-alliantie (universiteiten Gent, Groningen, Göttingen en Uppsala).

Voor de verdere ontwikkeling van haar personeel heeft de RUG, zoals beoogd in de prestatieafspraken, de afgelopen jaren nadrukkelijk geïnvesteerd in haar *Talent Development* programma dat onderzoekers ondersteunt bij het verkrijgen van persoonlijke carrièrebeurzen.

Valorisatie

De RUG zet, zoals gezegd, met haar onderwijs en onderzoek sterk in op de maatschappelijke thema's Healthy Ageing, Sustainable Society en Energy. Op deze gebieden zijn grote (inter)nationale onderzoeksubsidies binnengehaald en wordt samengewerkt met vele bedrijven en organisaties. Alle drie de thema's hebben ook MOOCs gelanceerd om kennis te verspreiden over de onderliggende problematiek van en het onderzoek bij de drie onderwerpen. De RUG draagt bij aan de kenniseconomie via octrooiligenties, de ondersteuning van start-ups, en de stimulering van ondernemerschap. Ze doet dat ook via haar Wetenschapswinkels.

Het vermarkten van kennis en de ondersteuning van regionale valorisatieactiviteiten vindt onder meer plaats via het Consortium voor Valorisatie en Ondernemerschap (CVO), de Stichting Business Generator Groningen (SBGG), de Zernike Advanced Processing faciliteit en initiatieven in het kader van het VentureLab en InnoLab. Het CVO wordt verder uitgebouwd. De RUG en het Universitair Medisch Centrum Groningen hebben besloten om een volgende stap te zetten in hun bijdrage aan de kenniseconomie van Noord-Nederland. Met het Northern Knowledge initiatief wordt beoogd de samenwerking met het bedrijfsleven aanzienlijk te versterken.

De RUG rapporteert over valorisatie onder meer aan de hand van een twaalftal indicatoren. Zo meldt de RUG dat in recente jaren het aantal octrooiaanvragen dat is ingediend tussen de vijftien en twintig per jaar schommelt. Daarmee is de aanvullende afspraak dienaangaande gehaald. De RUG had als ambitie geformuleerd om te zorgen voor vijftien kennisintensieve start-ups per jaar. In de afgelopen jaren lag dat aantal echter niet hoger dan negen. Daarbij merkt de RUG op dat alleen de start-ups zijn meegeteld die zijn gebaseerd op een overdracht van IP (*intellectual property rights*). Om de aansluiting van het onderwijs op het beroepenveld te verbeteren heeft de RUG recent het model van de Raden van Advies voor de opleidingen gelanceerd. Hierin hebben vertegenwoordigers van de belangrijkste werkgevers zitting, naast alumni van de opleiding en vertegenwoordigers van de staf en de studenten. De RUG werkt nauw samen met de Hanzehogeschool Groningen op het gebied van valorisatie en het bieden van promotietrajecten voor geselecteerde docenten van deze hogeschool.

Het ondernemerschapsonderwijs aan de RUG heeft zich gestaag uitgebreid. De RUG biedt cursussen en programma's voor alle onderwijsniveaus. Ondernemende studenten worden gefaciliteerd en kunnen deelnemen aan het Student VentureLab programma. De RUG meldt een actieve participatie in projecten onder de noemer van het topsectorenbeleid.

Wat de inbedding van de RUG in de regio betreft constateert de commissie dat de RUG nauw was betrokken bij de totstandkoming van de Noordelijke Innovatieagenda. Verder is samen met het noordelijke bedrijfsleven een academische roadmap *Smart Industries* opgesteld die kansen biedt om de Noord-Nederlandse werkgelegenheid te stimuleren. Een meer recent voorbeeld dat de commissie wil noemen is de oprichting van het Kenniscentrum Aardbevingen & Duurzame Ontwikkeling, dat gezamenlijk met de GGD en de gemeente Groningen onderzoek gaat doen naar de beleving van aardbevingen in de noordelijke provincies.

2.3 Voortgang ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

De commissie stelt vast dat de RUG vele initiatieven heeft getoond om de prestatieafspraken met betrekking tot de profilering van onderwijs en onderzoek te behalen.

De RUG streeft naar het behoud van haar brede palet van opleidingen in zowel bèta & techniek als bijvoorbeeld de moderne vreemde talen. Het onderwijs is verrijkt en aangevuld met excellentie-onderwijs en vormen van blended learning. De RUG heeft fors geïnvesteerd in internationalisering en het versterken van de band tussen (master-)onderwijs en onderzoek.

De RUG heeft drie herkenbare zwaartepunten aangebracht in het onderzoek. Deze klinken naar het oordeel van de commissie goed door in het aanbod van masteropleidingen. Wat onderzoek en valorisatie betreft kan de RUG goede resultaten overleggen wat betreft binnengehaalde onderzoekssubsidies, onder andere van de European Research Council, en de start van een aantal beeldbepalende instituten en onderzoekslijnen (ERIBA, Life Lines, EAE). Met het recent genomen besluit om een branche campus in China te starten en een campus in Leeuwarden, geeft de RUG aan een internationaal georiënteerde universiteit te willen zijn die sterk is geworteld in de regio. De binding met de regio komt op vele manieren tot uiting – via samenwerking met partners vanuit de provincie Groningen, de noordelijke hogescholen, en via het verzorgen van ondersteuning aan valorisatie en ondernemerschapsonderwijs.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

Als indicator van onderwijskwaliteit hanteert de RUG het percentage studenten in excellentietrajecten die door het Sirius Programma erkend zijn.

Wat betreft de ambitie ten aanzien van de deelname aan excellentietrajecten stelt de commissie vast dat de RUG in de meting het aantal studenten meeneemt dat een extracurriculair programma volgt binnen het Honours College. De commissie tekent hierbij aan dat de studenten die sinds september 2014 studeren aan het University College Groningen (UCG) hierbij niet zijn inbegrepen. Het honoursonderwijs van het UCG sluit aan bij de RUG-kernthema's Healthy Ageing, Energy en Sustainable Society. De commissie constateert dat in 2015 8,1% van de studenten van de RUG instroomde in een excellentietraject. Hiermee is de prestatieafpraak met betrekking tot excellentie (7% deelname) behaald. Daarnaast stelt de commissie vast dat de RUG het instrument van de *Fellowships for Innovation of Teaching* (FIT) heeft geïntroduceerd, waarmee docenten die betrokken zijn bij excellentieonderwijs tweemaal per jaar de mogelijkheid krijgen een beurs aan te vragen voor onderwijsinnovatie.

Conclusie

De commissie concludeert dat de RUG erin is geslaagd haar ambitie met betrekking tot de deelname aan excellentietrajecten te realiseren. De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

De RUG rapporteert haar resultaten ten aanzien van het verbeteren van het studiesucces aan de hand van drie wederzijds afgesproken indicatoren: uitval in het eerste jaar, switch (naar andere opleidingen binnen de RUG) en bachelorrendement (het rendement van herinschrijvers bij de universiteit na C+1 jaar – de nominale studietijd plus een jaar). De commissie stelt vast dat de RUG had ingezet op een uitvalpercentage van maximaal 13%. Het eindresultaat is 12,5% en daarmee is de doelstelling behaald. De RUG is er eveneens in geslaagd de doelstelling te halen om de switch te verlagen tot een waarde onder de 10%. De switch is gedaald van 11,9% (nulmeting) naar 9,6% (in 2015).

Het bachelorrendement lag tijdens de nulmeting op 56,4%. De commissie stelt vast dat het streefpercentage van 70% is overtroffen: het eindresultaat bedraagt 75,2%.

De RUG rapporteert over de volgende maatregelen die zij heeft genomen met het oog op de verbetering van het studiesucces. Onderdeel van de strategieën om het rendement te verhogen was het inrichten van een adequate matchingsprocedure die ervoor moet zorgen dat studenten een weloverwogen keuze maken en zo snel mogelijk op de goede plek terecht komen binnen de RUG. De matching verschilt per faculteit en bestaat voor elke aspirant-student uit drie stappen: een vragenformulier, facultaire keuzeactiviteiten en een persoonlijke brief met een studiekeuzeadvies. De RUG meldt dat de aan studenten verstrekte matchingsadviezen een goede voorspeller zijn voor de studieprestaties nadien, maar dat deze adviezen door aspirant-studenten vooral worden gezien als een vorm van additionele studievoorlichting.

In dit verband wijst de commissie eveneens op de diverse activiteiten die de RUG heeft ontplooid om scholieren kennis te laten maken met universitair onderwijs: het Junior Honours College, de Scholierenacademie en het Wetenschapsknooppunt Noord-Nederland.

De aanscherping van het bindend studieadvies (van 40 naar 45 studiepunten) heeft volgens de RUG positieve gevolgen gehad voor de studievoortgang van studenten. De propedeuse- en bachelorrendementen vertonen een opwaartse trend. De RUG constateert dat er een positief verband is tussen het behalen van de propedeuse in één jaar en het afronden van de bachelor in vier jaar.

Belangrijker nog voor het bevorderen van studiesucces was, volgens de RUG, het aanpassen van het RUG onderwijsmodel. In dit model volgen studenten minder vakken tegelijk en is een differentiatie van de toetsing doorgevoerd. Daarbij zet de universiteit al gedurende een aantal jaren extra docenten en college-uren in en biedt ze een online onderwijsaanbod (*web classes*), waarmee studenten zich nader in het lesmateriaal kunnen verdiepen. Door leergemeenschappen (*learning communities*, zie paragraaf 2.1) in te voeren werkt de RUG aan het bewerkstelligen van vaste groepen van studenten en docenten, met activerende sociale structuren en werkvormen. Het concept van de leergemeenschappen is eerst ingevoerd bij een beperkt aantal faculteiten en bestaat inmiddels op negen van de tien faculteiten van de RUG.

De RUG merkt op dat de resultaten op het gebied van het verbeteren van het studiesucces zijn gerealiseerd ondanks het intrekken van de langstudeerdersmaatregel, die naar haar mening een groot effect had op het studiegedrag.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van de uitval, de switch en het bachelorrendement zijn gerealiseerd. De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

Wat betreft de indicatoren ten aanzien van de maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten rapporteert de RUG het volgende.

De prestatieafspraken dat 80% van alle wetenschappelijke stafleden beschikt over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) is door de RUG behaald. Het gerealiseerde percentage is 85,4%. Bovendien stelt de commissie vast dat de universiteit in het kader van docentprofessionalisering recent is gestart met het aanbieden van een opleidingsprogramma Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) voor docenten met vakoverstijgende onderwijsverantwoordelijkheid. Docenten worden tevens geïnformeerd over de mogelijkheden die e-learning biedt.

De ambitie ten aanzien van de indicator onderwijsintensiteit (het aandeel van de voltijd bacheloropleidingen met minder dan twaalf geprogrammeerde contacturen en overige gestructureerde uren in het eerste studiejaar) laat de beoogde score (van nul) zien. Alle opleidingen voldoen daarmee aan het afgesproken minimum. De RUG had deze situatie overigens reeds bij het afsluiten van de prestatieafspraken bereikt.

De RUG had verder afgesproken dat de generieke overhead als percentage van de totale formatie gelijk zou blijven of dalen ten opzichte van de nulmeting (18,4%). Eind 2015 is de generieke overhead 18,1%. De RUG heeft daarmee de ambitie ten aanzien van de indirecte kosten behaald.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten zijn gerealiseerd. De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van het aspect maatregelen ter bevordering van onderwijskwaliteit als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wil de commissie wijzen op het volgende. De commissie wil benadrukken dat zij met name de vooruitgang ten aanzien van het bachelorrendement en de deelname aan excellentieonderwijs waardeert, zeker in combinatie met het realiseren van de op kwaliteit gerichte maatregelen ten aanzien van docentprofessionalisering en *talent development*.

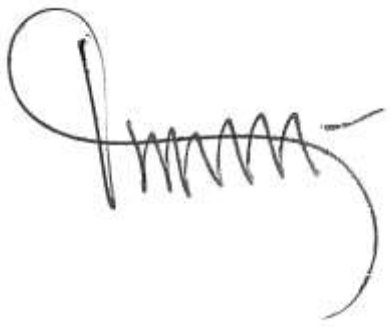
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van de Rijksuniversiteit Groningen tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

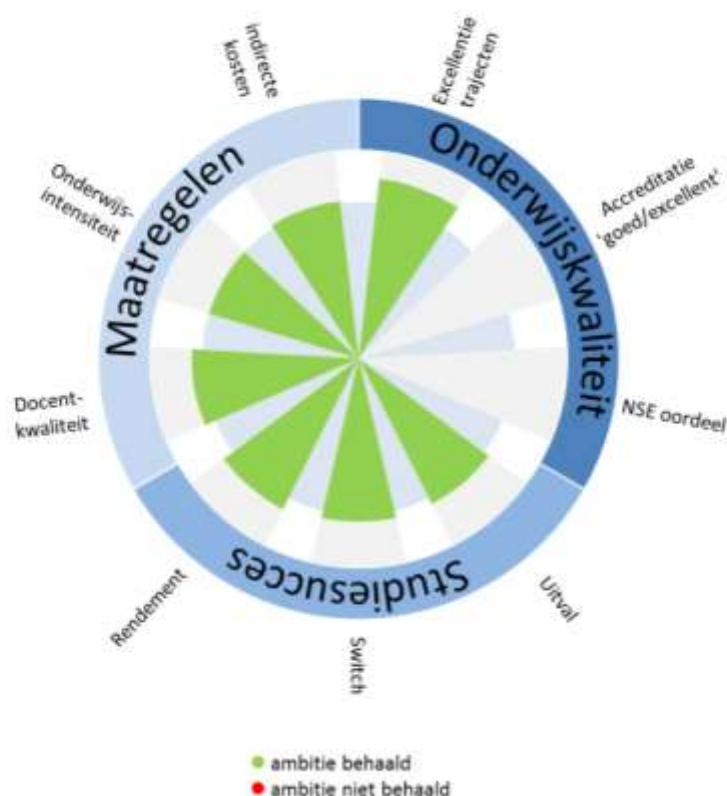
A handwritten signature in black ink, consisting of a large initial 'F' followed by a series of connected loops and a final flourish.

prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1 Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie	realisatie 2015
Uitval	12	13	12,5
Switch	11,9	10	9,6
Bachelorrendement	53,6	70	75,2
Deelname aan excellentietrajecten	5,8	7	8,1
Docentkwaliteit	16,4	80	85,4
Onderwijsintensiteit	0	0	0
Indirecte kosten; generieke overhead (formatie)	18,4	18,4	18,1

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.